

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

L E G E

**cu privire la evaluarea riscurilor de corupție
în instituțiile publice**

Parlamentul adoptă prezenta lege ordinară.

**Capitolul I.
Dispoziții generale**

Articolul 1. Domeniul de reglementare și noțiunea activității de evaluare a riscurilor

(1) Prezenta lege reglementează procesul de evaluare a riscurilor de corupție în instituțiile și autoritățile publice autonome și de reglementare, ministere, Cancelaria de Stat, alte autorități administrative centrale subordonate Guvernului și structurile organizaționale din sfera lor de competență (autoritățile administrative din subordine, serviciile publice desconcentrate și cele aflate în subordine, precum și instituțiile publice în care ministerul, Cancelaria de Stat sau altă autoritate administrativă centrală are calitatea de fondator), în continuare – instituții publice.

(2) Evaluarea riscurilor de corupție în instituțiile publice (în continuare – evaluare) reprezintă procesul de identificare a factorilor instituționali care favorizează sau pot favoriza corupția, precum și elaborare a recomandărilor pentru excluderea lor sau diminuarea efectelor acestora.

Articolul 2. Principiile activității de evaluare a riscurilor

Activitatea de evaluare se bazează pe principiile:

- a) legalității* – evaluarea se efectuează în condițiile prezentei legi, principiul respectându-se la toate etapele, inclusiv asigurarea protecției informației;
- b) transparenței* – instituția difuzează informații privind rezultatele evaluării în măsura în care transparența procesului de evaluare nu aduce atingere securității naționale, vieții private a persoanei, precum și nivelului de obiectivitate al procesului de evaluare;
- c) participării* – procesul de evaluare se efectuează cu antrenarea și consultarea tuturor părților interesate (subdiviziuni, angajați, beneficiari ai serviciilor publice oferite), precum și a Centrului Național Anticorupție (în continuare CNA);

Articolul 3. Noțiuni

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

risc – probabilitatea ca un anumit eveniment să aibă loc sau ca o anumită acțiune să se realizeze și care variază în funcție de factorii de risc.

factor de risc – condiția sau împrejurarea particulară care influențează gradul de risc, contribuind la apariția unui anumit eveniment sau la producerea unei acțiuni ori oferind oportunitatea de obținere a unor foloase.

identificarea riscurilor- evaluarea pericolelor potențiale, a cauzelor și efectelor acestora, precum și evaluarea posibilității autorității de a lupta cu corupția.

analiza riscului – prioritizarea riscurilor după identificarea acestora, oferind informații detaliate privind viziunile asupra corupției.

vulnerabilitate – stare de fapt care diminuează capacitatea de reacție la riscurile existente sau potențiale sau care favorizează apariția și dezvoltarea acestora.

activități vulnerabile - sunt activitățile instituției care, prin specificul lor, presupun riscuri sporite de corupție, identificându-se în acest sens: lipsa de reglementări, reglementări incomplete, reglementări insuficient de concentrate asupra cerinței de integritate, familiarizarea insuficientă a angajaților cu reglementările, aplicarea inadecvată a reglementărilor.

plan de integritate - reprezintă un plan concret de acțiuni privind excluderea sau diminuarea factorilor instituționali care favorizează sau pot favoriza corupția în cadrul instituției publice.

reguli de etică - reprezintă un set de principii morale sau valori, utilizate de instituția publică pentru a îndruma conduita instituției și a angajaților săi în toate activitățile, atât interne, cât și externe (codurile de conduită, deontologice).

Capitolul II.

Modul de organizare a activității de evaluare

Articolul 4. Modul de organizare a activității de evaluare

(1) Evaluarea în cadrul instituției publice se efectuează de către grupul de evaluare a riscurilor de corupție înființat prin ordinul conducătorului instituției (în continuare grupul de evaluare). Grupul de evaluare constă dintr-un număr reprezentativ de conducători ai subdiviziunilor relevante ale instituției (de la 5 la 7 membri), inclusiv un angajat al CNA. Președintele Grupului de evaluare este desemnat adjunctul conducătorului instituției.

(2) CNA asigură desfășurarea evaluării riscurilor de corupție în cadrul instituțiilor publice prin instruire și consultare, monitorizare și analiză a datelor referitoare la evaluarea riscurilor de corupție, precum și coordonare a elaborării și executării planurilor de integritate.

Articolul 5. Etapele activității de evaluare

(1) Evaluarea se desfășoară în 3 etape și se finisează în termen de până la un an din data desemnării grupului de evaluare.

(2) Etapele evaluării sînt:

a) evaluarea precondițiilor;

b) evaluarea propriu-zisă a riscurilor de corupție;

c) elaborarea recomandărilor privind excluderea sau diminuarea efectelor acestora și elaborarea planului de integritate.

(3) După finisarea fiecărei etape de evaluare, în cadrul unei ședințe a grupului de evaluare, președintele grupului prezintă rezultatele etapei. Rezultatele fiecărei etape vor fi fixate în raportul de evaluare.

(4) La finisarea activității de evaluare, instituția publică, timp de 30 de zile calendaristice întocmește și prezintă CNA planul de integritate, aprobat de către conducătorul instituției, împreună cu informația finală privind activitatea grupului de evaluare.

Articolul 6. Modul de selectare a instituțiilor publice

(1) CNA selectează autoritățile și instituțiile publice care urmează să efectueze evaluarea, în baza datelor statistice, sondajelor de opinii, rapoartelor cu privire la corupție, analizelor, cercetărilor și studiilor tematice despre corupție și informează instituțiile selectate cu cel puțin două luni pînă la demararea activității de evaluare.

(2) Numărul instituțiilor în care CNA asigură concomitent desfășurarea activității de evaluare variază în dependență de complexitatea structurii organizaționale ale instituțiilor evaluate, numărul proceselor de lucru desfășurate de aceste instituții și resursele umane disponibile ale CNA.

Articolul 7. Atribuțiile angajatului CNA în cadrul activității grupului de evaluare

În cadrul grupului de evaluare, angajatul CNA:

- a) instruește personalul cu funcții de conducere al instituției privind conceptul, scopul și importanța evaluării riscurilor de corupție;
- b) instruește și consultă privind metodele de colectare și evaluare a cadrului normativ, a structurii organizaționale, a informației privind regulile de etică, a metodelor de identificare și cercetare a riscurilor;
- c) monitorizează activitatea de evaluare a riscurilor;
- d) oferă recomandări la elaborarea planului de activități a grupului de evaluare, la întocmirea raportului de evaluare și a planului de integritate;
- e) asistă la ședințele grupului de evaluare, se expune asupra corectitudinii respectării procedurii, înaintînd, după caz, obiecții sau formulînd recomandări, care se anexează la raportul de evaluare;
- f) coordonează elaborarea și executarea planului de integritate.

Capitolul III

Desfășurarea activității de evaluare

Articolul 8. Evaluarea precondițiilor

Evaluarea precondițiilor presupune evaluarea:

- a) cadrului normativ relevant pentru instituție,
- b) structurii organizaționale a instituției,
- c) regulilor de etică.

Articolul 9. Evaluarea cadrului normativ relevant pentru instituție

(1) În cadrul evaluării cadrului normativ relevant pentru instituție se evaluează cadrul legal privind activitățile vulnerabile.

(2) Activități vulnerabile pot fi atât activități legate de organizarea internă a instituției, cât și activități legate de atribuțiile principale ale instituției.

Articolul 10. Activități vulnerabile legate de organizarea internă a instituției

Activități vulnerabile legate de organizarea internă a instituției sînt activitățile care vizează primordial:

- a) gestionarea informației (deținerea informației interne; oferirea informației confidențiale; elaborarea, examinarea, administrarea (păstrarea), dublarea documentelor, inclusiv electronice, confidențiale; circuitul intern și extern al documentelor, inclusiv electronice, confidențiale);
- b) gestionarea mijloacelor financiare (alocarea, controlul și auditul bugetelor; achitarea cheltuielilor; oferirea și plata premiilor, primelor și indemnizațiilor);
- c) gestionarea bunurilor și serviciilor (luarea deciziilor referitoare la achiziție sau închiriere, stabilirea cerințelor de calitate ale condițiilor de livrare, desfășurarea negocierilor, selectarea furnizorilor, administrarea și alocarea bunurilor în cadrul instituției, utilizarea bunurilor instituției în afara programului de lucru sau în afara instituției).

Articolul 11. Activități vulnerabile legate de atribuțiile principale ale instituției

Activități vulnerabile legate de atribuțiile principale ale instituției sînt activitățile care vizează primordial:

- a) încasarea plăților (impozite, plăți administrative, datorii etc.);
- b) contractarea (comenzi, licitații, tendere, contracte etc.);
- c) plăți (subvenții, premii, indemnizații, sponsorizări, alocații etc.);
- d) acordarea de drepturi (eliberarea de licențe, permise de conducere, pașapoarte, buletine de identitate, autorizări, certificate etc.);
- e) punerea în aplicare a legii (control, supraveghere, constatare de conformitate sau încălcare a legii, aplicare de sancțiuni etc.).

Articolul 12. Evaluarea structurii organizaționale a instituției

(1) În cadrul evaluării structurii organizaționale a instituției se analizează organigrama instituției, fișele de post, precum și procesele și procedurile de lucru.

(2) Evaluarea structurii organizaționale a instituției se efectuează în baza următoarelor criterii:

- a) nivelul de conformitate a structurii organizaționale a misiunii, atribuțiilor, drepturilor și obligațiilor instituției;
- b) nivelul de eficiență a structurii organizaționale în raport cu misiunea, atribuțiile, drepturile și obligațiile instituției.

Articolul 13. Evaluarea regulilor de etică

(1) Evaluarea regulilor de etică presupune evaluarea măsurii în care regulile oferă orientarea explicită în problemele morale importante, care pot apărea în cadrul activităților desfășurate de instituție.

(2) Regulile de etică se aplică atât individual, cât și colectiv membrilor instituției și au impact asupra situației interne și celei externe a instituției.

Articolul 14. Evaluarea propriu-zisă a riscurilor de corupție

Evaluarea propriu-zisă a riscurilor de corupție presupune:

- a) identificarea riscurilor;
- b) analiza riscurilor.

Articolul 15. Identificarea riscurilor

(1) În cadrul identificării riscurilor (reale și potențiale) se utilizează diferite metode de identificare a riscurilor, cum sînt:

a) evaluarea rezistenței instituției față de riscurile de corupție – adică evaluarea practicilor legate de selectarea personalului, instruirea personalului, fișele de post, cumulul intern și extern de funcții, consultare și răspundere, disponibilitatea supravegherii, atenția la integritate, interviurile de evaluare, contactele externe, răspundere și supraveghere, cadouri/venit adițional, siguranță fizică, legalitatea în raport cu eficiența, loialitate, comunicare;

b) operarea chestionarului angajaților instituției în vederea verificării corectitudinii evaluării rezistenței față de riscurile de corupție în cadrul instituției. Conținutul chestionarului angajaților instituției se coordonează cu angajatul CNA, care monitorizează respectarea regulilor de desfășurare a chestionării și corectitudinea interpretării rezultatelor;

c) evaluarea relațiilor instituției cu publicul – adică examinarea detaliată a procedurilor legate de relațiile cu publicul, inclusiv procedurile ce țin de examinarea petițiilor, nivelul de transparență al activității instituției, pagina web a instituției, relațiile cu mass-media;

d) analiza cazurilor concrete de corupție (cazurilor actuale sau tipice de corupție, comise de angajații instituției) în vederea identificării imperfecțiunii în administrare, precum și a identificării capacităților reale sau potențiale ale instituției de a preveni fenomenul în cauză.

(2) Pentru identificarea riscurilor de corupție sînt utilizate următoarele tehnici de colectare a informației:

a) revizuirea informației de bază – colectarea informației din sursele preexistente, cum ar fi cercetarea anterioară sau evaluarea efectuată de grupuri interesate, oficiali publici, auditori, Curtea de Conturi, Parlament, precum și informații din petițiile cetățenilor și mass-media;

b) colectarea informației din sondaje – colectarea informației din răspunsurile populației la chestionarele scrise sau la interviuri verbale. Acestea pot fi operate populației în general sau unui grup de persoane selectate pentru efectuarea unei comparații;

c) utilizarea grupurilor-țintă – colectarea informației utilizînd grupurile-țintă. Grupurile-țintă sînt grupuri concrete invitate pentru a discuta subiecte de interes specific.

d) observarea pe teren – observarea unei activități concrete.

Articolul 16. Analiza riscurilor

(1) Analiza riscurilor se efectuează prin prioritizarea lor dat fiind că în unele cazuri este imposibilă evitarea completă a riscurilor, dar este posibilă reducerea riscului identificat pînă la nivelul acceptabil al potențialului prejudiciu. De aceea, este esențial de a prioritiza riscurile identificate în funcție de nivelul pericolului pe care-l prezintă pentru instituție.

(2) Prioritizarea riscurilor se efectuează în funcție de:

a) impactul riscului (dacă acesta va continua):

1) risc minor – riscul va avea un efect neînsemnat asupra reputației instituției sau asupra capacității ei de a-și atinge obiectivele;

2) risc moderat – riscul, dacă nu va fi oprit, ar putea avea un efect semnificativ asupra reputației instituției sau asupra capacității ei de a-și atinge obiectivele;

3) risc grav – riscul care, prin consecințele sale, ar pune în pericol stabilitatea instituției și atingerea obiectivelor sale, ar cauza pierderi financiare semnificative, ar pune în pericol succesul unei activități sau funcționarea eficientă a instituției.

b) probabilitatea de apariție:

1) risc cu probabilitate mică de apariție (risc rar) – riscul ar putea apărea doar în circumstanțe excepționale sau puțin probabile;

2) risc cu probabilitate medie de apariție (risc posibil) – riscul ar putea apărea într-un anumit moment în viitor;

3) risc cu probabilitate înaltă de apariție (risc aproape sigur) – riscul este așteptat să apară sau va apărea în cursul normal al evenimentelor.

Articolul 17. Elaborarea recomandărilor

(1) În baza rezultatelor evaluării precondițiilor și evaluării propriu-zise grupul de evaluare elaborează recomandări privind excluderea sau diminuarea efectelor riscurilor identificate. Aceste recomandări se fixează, de rînd cu rezultatele evaluării precondițiilor și evaluării propriu-zise a riscurilor de corupție, în raportul de evaluare.

(2) Raportul de evaluare trebuie să corespundă următoarelor condiții:

a) să fie expus într-o manieră coerentă și consecventă;

b) să asigure corectitudinea și claritatea exprimării;

c) să respecte uniformitatea terminologiei utilizate;

d) să conțină data și locul întocmirii, componența grupului de evaluare;

e) să fie semnat de membrii grupului de evaluare.

Articolul 18. Planul de integritate

(1) În baza recomandărilor constatate în raportul de evaluare, grupul de evaluare elaborează proiectul Planului de integritate.

(2) La elaborarea proiectului Planului se ține cont de prioritizarea riscurilor. Astfel, vor fi prioritare acțiunile privind diminuarea riscurilor cu impact grav și riscurile cu probabilitate înaltă de apariție. Aceste acțiuni sînt urmate de acțiunile privind diminuarea riscurilor cu impact moderat și cu probabilitate medie de apariție. În final, se vor trasa acțiuni privind diminuarea riscurilor cu impact minor și cu probabilitate mică de apariție.

(3) După finisarea evaluării, grupul de evaluare întocmește o informație finală privind activitatea grupului în care se reflectă succint rezultatele etapelor de evaluare, dificultățile întâmpinate în procesul evaluării, precum și concluziile și soluțiile propuse, pe care o expediază CNA împreună cu Planul de integritate în condițiile alin. (4) art. 4.

Articolul 19. Termenul de implementare a planului de integritate

(1) Termenul de implementare a planului de integritate nu poate depăși 2 ani. Instituțiile publice supuse evaluării raportează semestrial CNA despre implementarea planurilor de integritate. CNA poate solicita informații suplimentare despre măsurile care necesită a fi implementate.

(2) CNA informează semestrial autoritatea ierarhic superioară despre implementarea Planului de integritate al instituției evaluate și atenționează despre executarea calitativă și în termen a măsurilor din Plan.

Capitolul IV. Reevaluarea și răspunderea

Articolul 20. Reevaluarea

(1) Prima evaluare este o evaluare etalonată care identifică și prioritizează riscurile. Reevaluarea (evaluarea repetată) se efectuează nu mai des decât o dată la 3 ani și are drept scop măsurarea progresului acțiunilor preventive aplicate riscurilor identificate, aprecierea eficienței planurilor de integritate, reevaluarea riscurilor inițiale și asigurarea utilizării eficiente a resurselor instituției.

(2) Reevaluarea se realizează prin supraveghere continuă și remediere a deficiențelor identificate, precum și gestionarea riscurilor de corupție - parte integrantă din procesul managerial desfășurat de către fiecare instituție publică.

Articolul 21. Răspunderea

Pentru organizarea defectuoasă sau nerealizarea în termen a procesului de evaluare conducătorul instituției poartă răspundere contravențională.

Capitolul IV. Dispoziții finale

Articolul 22.

Guvernul, în termen de două luni de la intrarea în vigoare a prezentei Legi va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

Președintele Parlamentului